

DRUŠTVO POVJESNIČARA UMJETNOSTI HRVATSKE
CROATIAN SOCIETY OF ART HISTORIANS

DODJELA NAGRADA DRUŠTVA POVJESNIČARA UMJETNOSTI HRVATSKE „RADOVAN IVANČEVIĆ“ ZA 2016. GODINU

UTORAK, 30. SVIBNJA 2017. U 12.00

MUZEJ ZA UMJETNOST I OBRT, ZAGREB

Nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske „Radovan Ivančević“ dodjeljuje se od 2006. godine. Povjerenstvo od pet redovnih članova Društva u sastavu Tamara Bjažić Klarin, Franko Čorić, Krunoslav Kamenov, Jasenka Mirenić Bačić i Zrinka Paladino na temelju primljenih prijedloga odlučili su o dobitnicima.

Dodjelu Nagrade financijski podupiru Ministarstvo kulture i Grad Zagreb.

Nagrada za životno djelo

Snješka Knežević

Godišnja nagrada

Dino Milinović za knjigu *NOVA POST VETERA COEPIT. Ikonografija prve kršćanske umjetnosti*

Povelje

Projekt Muzeja za umjetnost i obrt **Veličanstveni Vranyczanyjevi** - umjetnički, povijesni i politički okvir života jedne plemićke obitelji (autorica i voditeljica projekta Marina Bagarić)

Nana Palinić za knjigu *Riječka kazališta - nastanak, kontinuitet i značenje kazališnih zgrada i scenskih prostora u razvitku urbane strukture grada*

Časopis Život umjetnosti za 50 godina kontinuiranog izlaženja

Diplomski radovi

Marija Bijelić, *Razvoj rapske Donje ulice i njene stambene arhitekture* (Odsjek za povijest umjetnosti u Zagrebu, mentor dr. sc. Miljenko Jurković)

Ivan Kokeza, *Povijesno-umjetnička djelatnost Ivana Kukuljevića Sakcinskog* (Odsjek za povijest umjetnosti u Splitu, mentorica dr. sc. Ivana Prijatelj Pavičić)

Krisja Štulić, *Ikonografija sv. Bernarda iz Clairvauxa na primjerima iz dubrovačke likovne baštine* (Odsjek za povijest umjetnosti u Zagrebu, mentorica dr. sc. Tanja Trška)

Nagrada za životno djelo dr. sc. Snješka Knežević

Dr. sc. Snješka Knežević povjesničarka umjetnosti, znanstvena savjetnica i stalna vanjska suradnica Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu pripada skupini društveno najangažiranijih i znanstveno najproduktivnijih povjesničara umjetnosti u Hrvatskoj uopće. Studirala je povijest umjetnosti te njemački jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Münsteru i Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je diplomirala i doktorirala. Prva desetljeća njezine djelatnosti u struci (1964. – 1990.) obilježena su uredničkim i komentatorskim radom na Trećem programu Radio Zagreba. Paralelno s radom na Trećem programu bavila se prevodjenjem s njemačkog na hrvatski jezik. Prevela je brojna antologijska djela suvremenih njemačkih književnika (Peter Handke, Walter Benjamin, Bertolt Brecht, Alfred Döblin, Günter Grass, Erich Hackl). Prevoditeljska aktivnost Snješke Knežević obuhvaća, međutim, i brojne tekstove s polja povijesti umjetnosti i kulturne povijesti, čije je prijevode objavljivala u časopisima te kao samostalne knjige. Knjiga tekstova osnivača bečke škole povijesti umjetnosti i danas je nezaobilazan priručnik i studentima i profesorima na svim hrvatskim fakultetima pri upoznavanju sa srednjoeuropskim počecima naše struke (*Bečka škola povijesti umjetnosti*, 1999.). Objavila je i prijevod Burckhardtove monografije o renesansi, antologijskog djela iz sredine 19. stoljeća (Jacob Burckhardt, *Kultura renesanse u Italiji*, 1997.).

Istraživanju i znanstvenom radu Snješka Knežević se posvećuje od 1987. godine i u sljedeća tri desetljeća objavljuje brojne tekstove kojima je ostavila neizbrisiv trag u hrvatskoj povijesti umjetnosti. Tri su glavna područja njezinog znanstvenog interesa: povijest arhitekture i urbanizma 19. i 20. stoljeća, teorija umjetnosti te zaštita spomenika. Objavila je velik broj članaka u znanstvenim časopisima i dnevnom tisku. Ključna djela njezinoga znanstvenog opusa predstavlja, međutim, pet knjiga s polja povijesti arhitekture i urbanizma te kulturne povijesti Zagreba: *Zrinjevac - 1873.-1973.* (1994.), *Zagrebačka Zelena potkova* (1996.), *Zagrebu u središtu* (2003.), *Zagreb: grad, memorija art* (2011.) te *Židovski Zagreb* (2010., u koautorstvu s Aleksanderom Laslom). Uz to, uredila je cijeli niz monografskih publikacija s područja povijesti umjetnosti.

Njezini stručni članci u novinama i znanstveni tekstovi u časopisima i knjigama zadivljuju temeljitošću provedenog istraživanja, dubinom analize, upućenošću i jezičnim kvalitetama. Na polju povijesti arhitekture i urbanizma 19. stoljeća riječ je o jednoj od najcitiranijih hrvatskih autorica. Doprinos Snješke Knežević očuvanju baštine ne samo Zagreba već i cijele Hrvatske neizmjeran je.

Sudjelovala je u izradi brojnih konzervatorskih elaborata i ekspertiza. Svi istraživači koji su se susreli s elaboratima Snješke Knežević mogli su se uvjeriti kako se radi o pravim znanstvenim radovima u kojima se minuciozno obrađuju pojedinačni spomenici kulture i/ili urbanističke sredine. Na osnovi njezinih preporuka obnovljene su brojne zagrebačke građevine, parkovi i trgovi, čime je svoju znanstvenu djelatnost trajno „upisala“ u urbani prostor u kojemu živi i radi. Tijekom 1990-ih među prvima se uključila u akcije očuvanja javnih spomenika podignutih za vrijeme socijalističke vlasti, kao i spomenika vezanih za Srpsku pravoslavnu crkvu pokazujući pri tome izrazitu građansku hrabrost. U zadnje vrijeme jednako hrabro i uporno vodi borbu za baštinu ugroženu navalama neoliberalnog kapitalizma čime istodobno neumorno brani dostojanstvo naše struke. Pišući o realiziranim ili planiranim suvremenim intervencijama u urbane ambijente Zagreba uvijek oštro, utemeljeno i učestalo vrlo duhovito ukazuje na opasnosti, pretjerivanja, zablude, stranputice, ali i dobre, uspjele primjere. Bori se protiv

zloupotrebe javnih prostora, „surove eksploatacije“ baštine i korupcije u struci i društvu u cjelini. Snješka Knežević ne zadržava se, međutim, samo na kritici, već u suradnji s arhitektima, urbanistima i kolegama iz struke učestalo predlaže i rješenja za uređenje, revitalizaciju ili rekonstrukciju pojedinačnih građevina te čitavih urbanih ambijenata. U zadnjih dvadeset godina posebno je područje njezina interesa povijest i baština židovske zajednice u Zagrebu i ostatku Hrvatske.

I dalje je nastavila raditi na popularizaciji tema o baštini, osobito u radio emisijama. Od 2003. godine do danas vodi tako već kultnu polusatnu seriju „Baština, mi i svijet“ koja se emitira na Trećem programu Hrvatskog radija nedjeljom u 9.30 ujutro, u kojoj obrađuje tekstove vezane za povijest hrvatske i svjetske baštine. Osim senzibiliziranja slušatelja za zaštitu kulturne baštine ova je emisija ključna i za popularizaciju struke povijesti umjetnosti u cjelini. Velik broj emisija Snješka Knežević bazirala je, naime, na tekstovima kolega iz struke, objavljenima u časopisima i drugim vrstama publikacija (što je u emisijama redovito istaknuto) čime se omogućava daleko brojnijoj publici upoznavanje s najnovijim znanstvenim doprinosima hrvatske i svjetske povijesti umjetnosti.

Zbog svega navedenog, a u povodu 30. obljetnice početka njezinoga znanstvenog rada te obzirom na izniman doprinos razvoju i ugledu struke povijesti umjetnosti u Hrvatskoj i inozemstvu Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske dodjeljuje Snješki Knežević nagradu „Radovan Ivančević“ za životno djelo za 2016. godinu.

Godišnja nagrada

dr. sc. Dino Milinović, autor knjige *NOVA POST VETERA COEPIT. Ikonografija prve kršćanske umjetnosti* u nakladi FF Press/Hrvatska sveučilišna naklada

Likovna baština od 2. do 4. stoljeća profilirala se u proteklih pola stoljeća u zaseban svijet kasnoantičke umjetnosti, kojoj se pristupa kao zasebnoj cjelini, ali s naglaskom na njezinu suštinsku uvjetovanost naslijeđem helenističko-rimske civilizacije. Knjiga *NOVA POST VETERA COEPIT. Ikonografija prve kršćanske umjetnosti* ima za cilj upoznati čitatelja s dosadašnjim interpretacijama kasne antike, te prikazati umjetnost toga prijelomnog razdoblja, s naglaskom na političke i religijske promjene koje su bitno odredile njezin sadržaj i razvoj. Kršćanska umjetnost pritom se promatra kao segment vjerske umjetnosti Rimskoga Carstva i kao rezultat specifičnog odnosa prema slici, kako u helenističko-rimskoj, tako u judeo-kršćanskoj tradiciji. Nastanak i ikonografija prve kršćanske umjetnosti sagledavani su kroz najznačajnije spomenike toga vremena, s posebnim naglaskom na prekretnicu do koje je došlo u vrijeme cara Konstantina. Posebna je pažnja posvećena suživotu helenističke kulture i kršćanskoga svjetonazora tijekom 4. stoljeća, prepoznatljivom po odabiru tradicionalnih tema i motiva iz bogatog repertoara antičke umjetnosti. Takav se pristup usredotočuje na pojedine segmente likovne proizvodnje (slikarstvo u katakombama, reljefi sarkofaga, radovi u srebru i bjelokosti) te specifične povijesne i društvene fenomene koji se pokazuju temeljnima za shvaćanje posljednje velike transformacije antičkoga svijeta. Rim je kroz stoljeća tinjajućeg ili neposrednog sukoba, nerazumijevanja i međusobnog optuživanja između rimske države i kršćana, od „Babilonske bludnice“ u Ivanovom Otkrivenju, u djelu sv. Jeronima postao „najsajjnija luč svijeta“, odnosno, predvorje Augustinove Božje države. U tom intervalu rođena je kršćanska Europa.

Autor dr. sc. Dino Milinović izvanredni je profesor na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Knjiga je rezultat njegova dugogodišnjeg rada na istraživanju civilizacije kasne antike i predavanja u okviru kolegija „Umjetnost antike“, „Transformacije antičkoga svijeta“ te „Ikonografija prve

kršćanske umjetnosti" na Odsjeku za povijest umjetnosti. Odlikuje se iznimno preglednom strukturom i znanstvenim aparatom, od temeljite analize do interpretacije, donosi čitav niz novosti vezan uz interpretaciju, autorstvo i kontekstualizaciju obrađene građe, te dotiče i sustavno analizira pitanja važna za istraživanja u povijesti umjetnosti. U hrvatskoj povijesno-umjetničkoj historiografiji tekstovi ovakvog karaktera izuzetak su, kako zbog svoje istovremene znanstvene utemeljenosti, tako i obuhvatnosti bavljenja specifičnim fenomenima koji nadilaze okvire pojedinih znanstvenih disciplina. Stoga je podjednako namijenjena edukaciji, popularizaciji znanosti i zanimljiva stručno profiliranoj čitalačkoj publici.

Slijedom navedenoga, DPUH dodjeljuje Dini Milinoviću, autoru knjige *NOVA POST VETERA COEPIT. Ikonografija prve kršćanske umjetnosti* godišnju nagradu Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za 2016. godinu.

Povelja

Projekt Muzeja za umjetnost i obrt **Veličanstveni Vranyczanyjevi - umjetnički, povijesni i politički okvir života jedne plemićke obitelji** (autorica i voditeljica projekta dr. sc. Marina Bagarić)

Interdisciplinarna izložba *Veličanstveni Vranyczanyjevi - umjetnički, povijesni i politički okvir života jedne plemićke obitelji* (Muzej za umjetnost i obrt, 14. svibnja – 21. kolovoza 2016.) imala je za cilj cjelovito istražiti i prezentirati značaj djelovanja poznate plemićke obitelji Vranyczany-Dobrinović u hrvatskim krajevima od 15. stoljeća do danas. Osim po svojoj važnoj ulozi u hrvatskoj povijesti i politici, članovi obitelji Vranyczany-Dobrinović zapamćeni su i kao veliki filantropi, mecene i donatori, kolekcionari i graditelji reprezentativnih zdanja, uspješni i napredni gospodarstvenici te pokretači društvenoga života u gradovima u kojima su živjeli (Stari Grad na Hvaru, Senj, Rijeka, Karlovac, Zagreb). Izložba je stoga kroz paralelne narative prikazala raznovrsnost doprinosa pojedinih članova obitelji, naglašavajući kao zajedničke osobine postojano visoku socijalnu osjetljivost, patriotizam i ljubav prema umjetnosti. Javnosti su bila predstavljena dosad neviđena djela eminentnih hrvatskih i stranih umjetnika izvedena za članove obitelji Vranyczany, predmeti iz njihovog svakodnevnog života te vrijedni povijesni dokumenti. Na opsežnom projektu, uz stručnjake Muzeja za umjetnost i obrt, bili su angažirani i stručnjaci iz vodećih hrvatskih muzeja, kulturnih institucija te Sveučilišta u Zagrebu i Zadru - ukupno devetnaest autora napisalo je 22 teksta u katalogu - monografiji. Katalog je objavljen u suizdanju Muzeja za umjetnost i obrt i Matice hrvatske.

Povelja Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za unapređenje i promicanje povijesti umjetnosti za 2016. godinu dodjeljuje se izložbenom i istraživačkom projektu *Muzeja za umjetnost i obrt Veličanstveni Vranyczanyjevi - umjetnički, povijesni i politički okvir života jedne plemićke obitelji* i njegovoj autorici i voditeljici Marini Bagarić.

Povelja

dr. sc. Nana Palinić, autorica monografije *Riječka kazališta - nastanak, kontinuitet i značenje kazališnih zgrada i scenskih prostora u razvitku urbane strukture grada* u nakladi Državnog arhiva Rijeka i Građevinskog fakulteta u Rijeci

Autorica Nana Palinić u monografiji dokumentira i obrađuje kontinuirano postojanje prostora kazališne namjene na području Rijeke od srednjeg vijeka do danas, istražuje izgradnju izuzetnog, u relativnom i apsolutnom smislu najvećeg broja kazališnih i scenskih prostora na teritoriju Hrvatske u promatranom razdoblju, koje sagledava i objašnjava u kontekstu društvenih,

političkih, ekonomskih i kulturnih prilika. U knjizi je obrađeno 39 stalnih te 30 ljetnih kazališta i scenskih prostora, što je prepoznato kao svojevrsni fenomen koji Rijeku ističe u nacionalnim ali i u širim okvirima.

U knjizi je obrađena političko- gospodarska, društveno-kulturna i urbanističko-arhitektonska situacija u samoj Rijeci, kao nužna pozadina za razumijevanje pojedinih primjera. U tako sagledanom širem kontekstu promatraju se i analiziraju konkretni primjeri scenskih prostora i kazališnih zgrada pojedinog razdoblja. Ti se pojedinačni primjeri prezentiraju u cjelokupnoj, do u detalja sagledanoj i istraženoj genezi njihova nastajanja - od etape projekta, diskusije, natječaja, promjena projekta, izgradnje, urbanističkog položaja i značenja, društvenog i kulturnog značaja, percepcije javnosti, života objekta te eventualno različitih faza rekonstrukcija i promjena. Svi obrađeni primjeri, osim njihove detaljno razrađene pojedinačne arhitektonske povijesti, promatraju se u kontekstu grada, kao poticaji za njegovo urbanističko planiranje i kao generatori njegova konkretnog razvoja i rasta. Potrebno je istaknuti kako je Rijeka jedan od rijetkih gradova s ovakvom monografijom, a jedini u Hrvatskoj.

Povelja Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za unapređenje i promicanje povijesti umjetnosti za 2016. godinu dodjeljuje se Nani Palinić, autorici monografije *Riječka kazališta - nastanak, kontinuitet i značenje kazališnih zgrada i scenskih prostora u razvitku urbane strukture grada*.

Povelja

Časopis *Život umjetnosti* za 50 godina kontinuiranog izlaženja

Život umjetnosti jedan je od najdugovječnijih i najutjecajnijih časopisa u Hrvatskoj posvećen suvremenoj umjetničkoj praksi, teoriji i kritici. Sukladno vremenu, časopis se mijenjao, osuvremenjivao i uvodio nove uredničke modele i pristupe. Časopis je prvih nekoliko godina bio pod uredničkom ingerencijom Matice hrvatske, da bi ga zatim preuzeo Institut za povijest umjetnosti koji je i danas nakladnik. U 50 godina postojanja urednici su se mijenjali - prvi urednik bio je Božidar Gagro, a slijede Žarko Domljan, Željka Čorak, Tonko Maroević, Zvonko Maković, Darja Radović Mahečić i Sandra Križić Roban.

Zahvaljujući visokim standardima u etičkom pristupu uredničkom postupku od samih početaka te kontinuirano visokom standardu grafičkog oblikovanja, *Život umjetnosti* je izgradio legitimitet u javnom stručno-znanstvenom diskursu polja povijesti umjetnosti, suvremene umjetnosti, likovne kritike, fenomenologije i teorije umjetnosti te srodnih područja.

Život umjetnosti definiraju raznovrsni sadržaji koji nisu tematski ograničeni; izdvojimo tek neke - čovjek i njegova sredina, lokalno, regionalno, nacionalno mjerilo u umjetnosti, odnos između umjetnosti i ideologije, kustoski diskurs, uloga arhiva u suvremenim umjetničkim praksama, odnosi između mjesta i teritorija, istraživanja posvećena konceptualnoj fotografiji, razdoblju postsocijalizma kao i tema poput digitalne humanistike. Sve ovo govori o važnosti i postojanosti časopisa koji od 1966. kontinuirano sudjeluje u praćenju i artikulaciji nacionalne umjetničke scene, promovirajući istaknute aktere i teme te na taj način odražavajući pozitivne značajke umjetničkih i kulturnih fenomena naše sredine u međunarodnom kontekstu.

Život umjetnosti je kroz 50 godina uspio zadržati svoju stručno-znanstvenu relevantnost i integritet u područjima koje tematizira te mu Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske dodjeljuje povelju za unapređenje i promicanje povijesti umjetnosti za 2016. godinu.